Världen idag

Onsdag 15 juli 2009 Nr 80 I Årgång 9 Pris 10:– www.varldenidag.se

Com hem satsar på svensk kristen tv

I november får 1 750 000 svenska hushåll möjlighet att se svenska kristna Kanal 10 genom Com hem. I gengäld plockas God Channel bort från utbudet.

– Färre har efterfrågat den, och därför kommer den att ersättas, konstaterar Tove Widemar vid Com hems presstjänst. Sid 5

FOTO: A.C.F – STOCKHOLM

Med öga för ädla stenar

Diamant, safir, rubin, onyx, smaragd… Magiska ord för en skönhetstörstande kvinna eller man. Goda vänner till gemmologen Björn Carlsson.

– Något som blivit populärt på senare tid är olika behandlingar av äkta ädelstenar för att förbättra färgen. Man kan till exempel få en blekröd rubin att bli mustigt röd, berättar han.

Sid 8–9

Israelisk rapport kritisk mot svenskt bistånd

Sveriges bistånd till Västbanken-Gaza är så pro-palestinskt utformat att det inte bidrar till att främja fred och säkerhet i området. Det menar den isrealiska organisationen NGO Monitor, som får mothugg från svenskt håll för sina slutsatser. Sid 7

"Det är dags att börja ställa skarpa frågor till våra politiker om våra rättigheters innebörd och giltighet, vilken människosyn de vilar på och vilka skyldigheter de medför."

Lars F Eklund i dagens ledare. Sid 2

Tillbaka i Sverige efter 15 år

För 15 år sedan fick två småflickor från Tjernobyl komma till Kärrsjö för att under en sommar andas frisk luft och leka i skogarna. Nu har Inna Sinekokayas och Natalie Solopiv för första gången återvänt till Sverige och Norrbotten, dit Hoppats stjärna förde dem en gång. Sid 12

>> Spänn därför bältet om livet och var vakna och sätt ert hopp helt och fullt till den nåd som skall komma er till del, när Jesus Kristus uppenbaras.

1 PETRUS BREV 1:13

MAF Flyger för Livet

… med vaccin som räddar miljoner barn

Läs mer på www.maf.se Bankgiro: 900-8913

7 388119 001006

FOTON: A.C.F – STOCKHOLM

En lupp med 10 gångers förstoring är det vanligaste redskapet för en gemmolog, men även mikroskop och andra instrument används. Här studerar Björn en bärnsten som innehåller en mygga.

Allt är inte guld som glimmar och allt är inte diamanter som glittrar, det vet vi alla. Några som har specialkunskaper om ädelstenar är gemmologerna. En yrkeskår som är viktigare än man kanske kan tro.

"En syntetiskt framställd diamant är en diamant, men den har inte samma värde som en naturlig sten."

Inblick i stenrikets skattkammare

Björn Carlsson är guldsmed, utbildad gemmolog och sitter i styrelsen för Sveriges gemmologiska riksförening, SGRF. Björns intresse för ädelstenar började med att föräldrarna drev en guldsmedsbutik där de även sålde en del större smycken med ädelstenar, bland annat diamanter. Björn började redan som liten kille att springa ärenden, men intresserade sig snabbt för de mätinstrument för ädelstenar som föräldrarna hade i butiken. De var nämligen medlemmar i en gemmologisk förening.

– Jag tog smycken i lagret och övade på. Då upptäckte jag att det stod fel på ganska många av prislapparna. Ofta var det fel sten. Då blev jag rädd, berättar han.

Det ledde till att Björn så småningom gick en gemmologisk utbildning och på den vägen är det. Björn är noga med att understryka att det självklart finns skickliga yrkesmän i branschen utan formell utbildning i ädelstenar.

– Det finns till exempel stenslipare som slipat ädelstenar i hela sitt liv, men inte tagit en gemmologisk examen, säger han. Likaså finns det guldsmeder som saknar gemmologiutbildning, men som ändå har djupa kunskaper om ädelstenar.

Vem som helst har rätt att värdera smycken och ädelstenar. Om det rör sig om svåra fall, till exempel vid arv där man är djupt oense, kan det vara bra att vända sig till en av Handelskammaren förordnad värderingsman, men långt ifrån alla ädelstensexperter är anslutna.

– Det är bra att låta göra en värdering vid en delning eller vid ett arvsskifte och även ta med de smycken som man inte tror är värda så mycket, för att få papper på allt, säger Björn.

Det är nämligen så att ädelstenar inte alltid är så lätta att känna igen. Ett smycke kan mycket väl ha en äkta, om än kanske sliten, ädelsten. Den kan för ett otränat öga i värsta fall förväxlas med glas, emalj eller kubisk zirkonia. Den senare är en mycket vacker syntetisk sten som inte finns i naturen och som av okunskap kan förväxlas med en diamant.

Ädelstenar kan framställas på syntetisk väg, till exempel diamanter och rubiner. De har exakt samma kemiska sammansättning och egenskaper som de i naturen förekommande "originalen". En gemmolog kan avgöra vilka som är naturliga och syntetiska.

Ett polariskop används för att se en transparent stens optiska egenskaper. Det går även att se intern stress, vilket kan få en sten att gå sönder under montering.

– Ibland kallas kubisk zirkonia för syntetisk diamant, vilket är helt fel, säger Björn. En syntetiskt framställd diamant är en diamant, men precis som alla andra syntetiska ädelstenar har den inte samma värde som en naturlig sten.

En annan sten som kan förväxlas med diamanten är moissaniten – ett naturligt mineral som även kan framställas syntetiskt. En briljantslipad sten av moissanit är på alla sätt förvillande lik en äkta diamant, men kan avslöjas av en gemmolog, eftersom stenen bland annat är dubbelbrytande till skillnad från en äkta diamant.

Det finns många olika sorters ädelstenar och nya typer upptäcks fortfarande. Gemensamt för ädelstenar är att de ska vara vackra, hållbara och sällsynta.

Björn Carlsson är guldsmed och ädelstensexpert. Diamanten är en av hans favoritädelstenar.

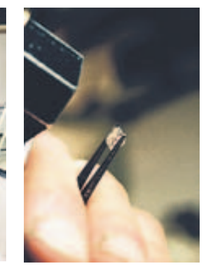

Diamanten är den kanske mest kända ädelstenen.

En allmänt vedertagen definition på ädelsten är att den ska vara vacker, sällsynt och hållbar. Några av de mest kända är diamanten (vanligtvis ofärgad), safiren (blå), rubinen (röd), onyxen (svart) och smaragden (grön). Andra stenar som till exempel citrinen (gul) kallades tidigare för "halvädelstenar", men det är en benämning som man nu slutat använda.

– Något som blivit populärt på senare tid är olika behandlingar av äkta ädelstenar för att förbättra färgen, berättar Björn. Man kan till exempel få en blekröd rubin att bli mustigt röd. En behandlad sten är naturligtvis fortfarande äkta.

Hur undviker man då att bli lurad? Genom att undvika köpa smycken som sägs vara äkta, men är väsentligt billigare än motsvarande smycken. Undvik att köpa över internet. Det finns visserligen seriösa internetsajter, men här finns tyvärr även amatörer som ovetande säljer felmärkta varor, och rena skojare.

– Det är därför vi ser vikten av att vår förening informerar. Det är så lätt att börja sälja över internet och vissa säljare har bristfälliga kunskaper.

Bättre är då att i stället vända sig till en guldsmed eller juvelerare som man känner förtroende för och begära skriftliga äkthetsbevis på smycken som innehåller ädelstenar. Ett äkthetsbevis för ett smycke som till exempel innehåller diamanter, bör helst omfatta uppgifter om vikt, renhet, färg och kvalitén på slipningen. Det senare glöms ofta bort.

Björn menar att man lätt kan stirra sig blind på antalet carat eller antalet infattade stenar i ringar.

– Den stora prisskillnaden mellan till synes likvärdiga smycken med infattade ädelstenar ligger vanligtvis i skillnaden i kvalitet på stenarna, avslutar Björn.

ANDERS EDSTRÖM FREJMAN
redaktionen@varldenidag.se

>>FAKTA Gemmolog

■ En gemmolog är en person som har en formell utbildning i gemmologi – kunskapen om ädelstenar. Alla guldsmeder är inte gemmologer och alla gemmologer är inte guldsmeder även om ganska många är både och.

■ En gemmolog har genomgått någon form av formell specialutbildning, vanligtvis knuten till något av de stora engelska eller amerikanska ädelstenssällskapen.

■ Gemmologer har dokumenterade teoretiska och praktiska kunskaper i att identifiera, klassificera och bedöma ädelstenar och är därför ofta anlitade som värderare, till exempel vid arvsskiften, auktioner, pantbanker eller vid brottsutredningar.

För mer info besök www.gemmologiska.se

>>FAKTA Diamanter

■ Diamanten är ett av de hårdaste material som finns och förmodligen den mest kända ädelstenen. I smycken förekommer den i flera olika slipningar, till exempel hjärtform, droppform eller fyrkantig (princess eller carré).

■ Den mest kända formen av slipning är briljanten med sina 57 fasetter som maximalt utnyttjar diamantens egenskaper att bryta vanligt solljus. Kemiskt består en diamant enbart av kolatomer som är ordnade i ett speciellt mönster, vilket ger diamanten dess unika egenskaper.

■ Diamanter har bildats naturligt långt nere i jorden under stort tryck och hög temperatur, men mindre diamanter kan framställas på konstgjord väg. Dessa används bland annat i slippapper och verktyg, bland annat för att skära i glas eller bearbeta andra diamanter.

>>FAKTA Bedömma en diamant

Till skillnad från andra ädelstenar finns det ett gemensamt internationellt språk för klassificering och bedömning av diamanter och deras kvalitet. Man pratar om diamantens 4C där varje enskilt kriterium påverkar diamantens marknadsvärde.

Carat-Weight – vikt, där en carat motsvarar 0,2 gram. (Inte att förväxla med karat som anger guldhalt.) Vikten är det kriterium som har störst betydelse för priset.

Colour – färg, ju färglösare desto mer värdefull.

Clarity – diamantens renhet, det vill säga frånvaron av inneslutningar.

Cut – slipningens typ, men också dess kvalitet. Till exempel hur bra diamanten är slipad i förhållande till de optimala proportionerna som finns definierade för briljantslipning.